

การผสมปุ๋ยใช้เอง

ปุ๋ย คือ วัสดุที่มีธาตุอาหารพืชเป็นองค์ประกอบ หรือสิ่งมีชีวิตที่ก่อให้เกิดธาตุอาหารพืช เมื่อใส่ลงไปในดินแล้วจะปลดปล่อยหรือสังเคราะห์ธาตุอาหารที่จำเป็นแก่พืช ซึ่งแบ่งได้ 4 ประเภท คือ ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

สำหรับปุ๋ยเคมีนั้น เป็นสารประกอบอนินทรีย์เคมีที่ให้ธาตุอาหารพืช เป็นสารประกอบที่ผ่านกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรม เมื่อใส่ลงไปในดินที่มีความชื้นเหมาะสม ปุ๋ยเคมีจะละลายให้พืชดูดไปใช้ได้อย่างรวดเร็ว ปุ๋ยเคมีที่ผลิตจำหน่ายในปัจจุบันแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ แม่ปุ๋ย และปุ๋ยผสม

แม่ปุ๋ย คือ สารประกอบเคมีที่มีธาตุอาหารพืชหนึ่งธาตุหรือมากกว่า มีสูตรที่ชัดเจน ละลายน้ำได้ง่าย และพืชนำธาตุอาหารเหล่านั้นไปใช้ได้ทันที เกษตรกรสามารถนำไปใช้ได้โดยตรง หรือนำไปผลิตเป็นปุ๋ยผสม แม่ปุ๋ยมี 3 ชนิด ได้แก่

1. ปุ๋ยไนโตรเจน เช่น ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต (21-0-0)
2. ปุ๋ยฟอสฟอรัส เช่น ปุ๋ยทริบิเฟลซูบเปอร์ฟอสเฟต (0-46-0) ปุ๋ยไดแอมโมเนียมฟอสเฟต (18-46-0)
3. ปุ๋ยโพแทสเซียม เช่น ปุ๋ยโพแทสเซียมคลอไรด์ (0-0-60) ปุ๋ยโพแทสเซียมซัลเฟต (0-0-50)

ปุ๋ยผสม มีหลายประเภท ทั้งที่เป็นเม็ด ผง หรือของเหลว ปุ๋ยผสมที่เป็นเม็ดมี 2 ชนิด คือ

1. ปุ๋ยผสมคลุกเคล้า ได้จากการนำแม่ปุ๋ยที่มีขนาดเม็ดเท่า ๆ กันหรือใกล้เคียงกันมาผสมกัน
2. ปุ๋ยผสมบดเม็ด ได้จากการนำแม่ปุ๋ยมาผสมกันจากนั้นบดให้ละเอียด แล้วบดเป็นเม็ด

ในปัจจุบันปุ๋ยเคมีมีราคาสูง และมักพบปัญหา ปุ๋ยสูตร ในท้องตลาดเป็นปุ๋ยด้อยมาตรฐาน ซึ่งเกษตรกรไม่สามารถสังเกตได้ว่า สูตรปุ๋ย เหล่านั้นมีธาตุอาหารพืชอยู่ครบถ้วนตามที่ระบุไว้หรือไม่ เกษตรกรจึงควรซื้อแม่ปุ๋ย มาผสมใช้เอง เพราะนอกจากจะได้ปุ๋ยสูตรที่ตรงตามความต้องการของพืชแล้ว ยังช่วยแก้ปัญหาปุ๋ยด้อยมาตรฐานได้อีกด้วย เพราะเกษตรกรตรวจสอบคุณภาพของแม่ปุ๋ยได้ด้วยตาเปล่า และประหยัดกว่าการใช้สูตรปุ๋ย โดยเฉลี่ยกระสอบละ 98 บาท หรือตันละ 1,956 บาท

วิธีการผสมปุ๋ย

1. หลักการผสมปุ๋ยเคมีสูตรต่างๆใช้เอง

คือการนำแม่ปุ๋ยสูตร 18-46-0, สูตร 46-0-0 และสูตร 0-0-60 มาผสมให้เข้ากันตาม ตารางผสมปุ๋ยที่กรมวิชาการเกษตรจัดทำขึ้น โดยสามารถผสมได้ทุกสูตรที่มีขายในท้องตลาด

2. อุปกรณ์ที่ใช้ ประกอบด้วย

- 2.1 เครื่องชั่งขนาด 25 - 50 กิโลกรัม
 - 2.2 พลับหรือจอบ
 - 2.3 ถังและชั้นพลาสติก
 - 2.4 แม่ปุ๋ย
 - 2.5 ตารางผสมปุ๋ยเคมี
3. ขั้นตอนการผสมปุ๋ย

เลือกสูตรและอัตราการใช้กับพืชจากคำแนะนำ คำนวณหาปริมาณและชั่งแม่ปุ๋ยแต่ละชนิดจากตาราง หนังสือคู่มือการผสมปุ๋ยเคมีสูตรต่างๆใช้เอง นำแม่ปุ๋ยที่ชั่งได้เทลงบนพื้นเรียบและแห้ง ใช้จอบ, พลับผสม คลุกเคล้าปุ๋ยในกองให้เข้ากัน นำบรรจุกระสอบเพื่อขนย้ายไปโรยนา การหว่านหรือใส่ต้องใส่ปริมาณน้อยกว่าเดิมเพราะไม่มีสารตัวเติม

4. ข้อดี

- 4.1 ตัดปัญหาเรื่องปุ๋ยปลอม/ปุ๋ยไม่ได้มาตรฐาน
- 4.2 ใช้ปุ๋ยราคาถูกดีธรรม มีทางเลือกเพิ่มขึ้น
- 4.3 สูญเสียน้อยกว่า เพราะลงทุนถูกกว่า
- 4.4 ถ้าชำนาญสามารถปรับสูตรได้
- 4.5 มีอำนาจในการต่อรองราคา
- 4.6 มีปุ๋ยใช้ทันเวลา

5. ข้อจำกัด

- 5.1 เสียเวลาผสม (10 กระสอบ ใช้เวลาประมาณ 30 นาที)
- 5.2 ผสมแล้วควรใช้ให้หมดใน 30 วัน
- 5.3 แม่ปุ๋ยมีขายไม่ครบทั้ง 3 ชนิด
- 5.4 แหล่งขายแม่ปุ๋ยมีน้อย
- 5.5 ต้องอ่านเข้าใจจึงทำได้
- 5.6 ต้องมีตารางผสมปุ๋ย

ปุ๋ยเคมีสูตรต่าง ๆ ที่จำหน่ายในประเทศไทย ชนิดที่ใส่ทางดิน เกษตรกรสามารถผสมใช้เองได้ทุกสูตร โดยวิธีการง่าย ๆ มีความถูกต้อง และได้ผลดีถูกหลักวิชาการทุกประการเพียงแต่มีแม่ปุ๋ยเคมี 3 ชนิดเท่านั้น เมื่อผสมธาตุอาหารหลัก (ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม) ได้แล้ว ถ้าต้องการจะผสมธาตุอาหารรอง หรือธาตุอาหารเสริมต่อไปก็สามารถทำได้โดยง่ายเช่นกัน